

Številka: U-I-171/16-16

Up-793/16-26

Datum: 1. 8. 2019

**PRITRDILNO LOČENO MNENJE SODNIKA DR. MATEJA
ACCETTA K ODLOČBI ŠT. U-I-171/16, UP-793/16
Z DNE 11. 7. 2019**

1. Odločbo sem lahko brez težav podprl, saj z njenim osrednjim poudarkom, zaobjetim v prvi točki izreka in večjemu delu obrazložitve, soglašam: če je po eni plati na načelni ravni dopustna – ter z zahtevami človekovih pravic in ustavnih vrednot sozvočna – možnost izjemnega odloga izvršbe iz posebno upravičenih razlogov, ki naj jih glede na okoliščine posameznega primera presoja sodišče, potem ni videti razumnega razloga, zakaj bi bil takšen odlog po drugi plati že vnaprej zakonsko omejen na največ tri mesece in izključena možnost ponovitve. V tem ločenem mnenju dodajam le razmisleka, ki iz obrazložitve odločbe morda nista povsem jasno razvidna, a sta bila zame vseeno pomembna in dodatno pojasnjujeta moje razumevanje tega, kaj je – in kaj ni – vsebinsko sporočilo odločbe.

2. Prvi razmislek je povezan s poudarkom iz odločbe, da se sporna omejitev možnosti odloga iz drugega odstavka 71. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju (ZIZ) razveljavlja le, kolikor se nanaša na izvršbo za izpraznitev in izročitev stanovanjske nepremičnine, ki je dolžnikov dom. Kot je pojasnjeno v 10. točki obrazložitve odločbe, je Ustavno sodišče na tak način že vnaprej zamejilo obseg svoje presoje glede na okoliščine pričujoče zadeve. Vendar pa bi že zgolj spricho te samodejne odločitve o zamejitvi presoje, ki torej zavestno pušča ob strani vprašanje dopustnosti taiste omejitve v drugih primerih, ko ne gre za izvršbo v zvezi z dolžnikovim domom, odločba bralca lahko napeljevala na sklep, da je po presoji Ustavnega sodišča zakonska ureditev problematična (predvsem) tedaj, ko gre za dolžnikov dom in ga prisilna izpraznitev lahko pahne v resnejšo bivanjsko stisko, manj (ali sploh ne) pa v drugih primerih. Zato za vsak slučaj poudarjam, da takega sklepa sam ne bi mogel podpreti.

3. Še več, vsaj na načelni ravni sam tudi v drugačnih okoliščinah ta hip ne najdem razumnega razloga za ureditev, ki bi v smislu drugega odstavka 71. člena ZIZ po eni plati sodišču nalagala iskanje pravičnega ravnovesja med nasprotujočimi si interesi upnika in dolžnika, po drugi plati pa mu že vnaprej zavezala roke z določitvijo (razmeroma stroge)

skrajne meje tega "ravnotežja". Povedano drugače, sporna se mi zdi vsakršna različica ureditve, po kateri bi bil posamezni razlog na načelni ravni sicer dovolj močan, da bi narekoval odlog izvršbe, a v konkretnem primeru lahko tudi neupošteven, če bi sodišče zaradi njega izvršbo moralo odložiti drugič ali za več kot tri mesece. Razumem sicer lahko – in tudi podpiram – stališče, da prizadevanje za odlog ne more pomeniti ponavljajočega se postopkovnega manevra, ki bi trajno onemogočil uresničitev upnikove priznane pravice. A saj bo tudi ta vidik sodišče upoštevalo ob odločanju o morebitnem odlogu izvršbe. Zakonodajalec je sodiščem z ureditvijo možnosti odloga že izkazal zaupanje, da bodo lahko presojala, kdaj so podani posebno upravičeni razlogi za odlog izvršbe; to zaupanje mora le izpeljati do konca in pričakovati, da bodo sodišča, ki šele v luči konkretnih okoliščin sploh lahko iščejo pravično ravnovesje med interesi upnika in dolžnika, v funkciji določitve pravičnega ravnovesja ustrezno določila tudi trajanje tega odloga.

4. Drugi razmislek je do neke mere povezan s prvim, naslavlja pa upoštevnost posebno upravičenih razlogov, ki naj jih sodišča upoštevajo pri odločitvi o odlogu izvršbe in njegovem trajanju. Odločba večkrat poudarja, da sta cilj drugega odstavka 71. člena ZIZ ter naloga sodišča poiskati pravično ravnotežje med interesi upnika in dolžnika, vendar pa je vsaj za moje oči v obrazložitvi (glej zlasti 12.–18. in 22. točko obrazložitve odločbe) poudarjen predvsem položaj dolžnika, položaj upnika pa je nekoliko zapostavljen. Po eni strani je to nemara razumljivo – odločba želi obrazložiti, zakaj vnaprejšnja omejitev odloga, kot jo je določal razveljavljeni del izpodbijane določbe, pomeni nedopusten poseg v človekove pravice dolžnika. Vendarle pa odločba v tem pogledu postavlja tudi splošna izhodišča in ustavne vrednote, ki naj jih imajo sodišča pred očmi ob iskanju pravičnega ravnotežja, zato je prav, da tudi na načelni ravni ustrezno prikaže in ovrednoti oba položaja.

5. V tem pogledu se bojim, da obrazložitev – pa čeprav zaradi razumljivega poudarka spornosti izpodbijane ureditve z vidika dolžnikovega položaja – ustvarja rahlo popačeno sliko obeh položajev. Na strani upnika je (v 15. točki obrazložitve) v prvi vrsti izražena potreba po zagotovitvi učinkovitega sodnega varstva, prek nje pa nato v vsebinskem smislu zlasti lastninska pravica iz 33. člena Ustave in nato še "nekatero druge upnikove človekove pravice". Na strani dolžnika pa odločba (v 16. in nadaljnjih točkah obrazložitve) poudarja nevarnost materialne in bivanjske stiske, pravici do osebnega dostojanstva in varnosti iz 34. člena Ustave ter v kontekstu občutljivega zdravstvenega stanja pravico do telesne celovitosti iz 35. člena Ustave.

6. To lahko ustvari videz, da gre v bistvu pri iskanju pravičnega ravnovesja za kolizijo med materialnimi interesi upnika in nematerialnimi pravicami dolžnika, med uresnitvijo pravno priznane (lastninske) pravice upnika in varovanjem dostojanstva ter telesne celovitosti dolžnika. A vendar sam ne vidim razloga, zakaj denimo pravici do osebnega dostojanstva in telesne celovitosti, ki ju odločba poudarja kot razloga na strani dolžnika, vsaj načeloma ne bi mogli biti upoštevni tudi na strani upnika. Navsezadnje so, tako vsaj izhaja iz navedb upnika v odgovoru na ustavno pritožbo (glej 4. točko obrazložitve

odločbe), prav v pričujoči zadevi podobni razlogi težkega zdravstvenega stanja in slabih finančnih razmer ter bivanjske stiske podani tudi na strani upnika, ki navaja tudi, da prinaša nerazrešeno stanje zanj številne težke pravne in finančne posledice.

7. Upoštevnost tovrstnih argumentov na strani upnika bi se nemara – in tu je vez med drugim in prvim razmislekom – lahko splošno izključila le v primeru, ko bi šteli, da že v osnovi privilegirano varstvo uživa le položaj, ko gre za posameznikov dom, saj v tem primeru seveda upnik že po naravi stvari ne more uveljavljati enakega položaja. Vendar pa se mi iz podobnih razlogov kot zgoraj tudi v tem oziru zdi napačno sklepanje, da upnik – ali dolžnik, kadar ne bi šlo za izvršbo na nepremičnini, ki je njegov dom – pravic iz 34. in 35. člena Ustave sploh ne bi mogel uveljavljati. Po moji presoji jih vsaj načeloma lahko, sodišče pa ima dolžnost – in posledično mora imeti tudi moč –, da vse upoštevne razloge ovrednoti v luči konkretnih okoliščin posamezne zadeve in med nasprotujočimi si interesi poišče ustrezno (p)ravnotežje.

dr. Matej Accetto
Sodnik